

Asia: VN/23227/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kuluttajansuojalain 7 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriölle

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry (myöh. EKL) kannattaa lämpimästi esitettyä ehdotusta kuluttajansuojalain 7 luvun väliaikaisesta muuttamisesta. Mielestämme ylivelkaantuminen on edelleen hälyttävä ongelma Suomessa ja väliaikaislaki tarvitsee jatkoa. Koronakriisin johdosta on monen kotitalouden taloudelliset ongelmat lisääntyneet entisestään. Ongelmat kasaantuvat erityisesti niille väestöryhmille, jotka jo entuudestaan ovat taloudellisesti tiukoilla.

Pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvia henkilöitä oli maassamme 640 000, eli 11,8 prosenttia kotitalousväestöstä, vuonna 2018 (Tilastokeskus 12.3.2020). Sosioekonomisista ryhmistä lukumääräisesti eniten pienituloisia oli Suomessa eläkkeensaajien ryhmässä. Vuoden 2018 lopussa heitä oli 217 000 henkeä. Vuoden 2017 lopussa luku oli noin 194 000 henkilöä, joten määrä nousi vuoden aikana hurjasti. Erittäin yleistä pienituloisuus oli Suomessa 75 vuotta täyttäneillä, joista enemmän kuin joka viides (21,6 %) kuului pienituloiseen kotitalouteen.

Asiakastieto Groupin tammikuussa 2019 julkaiseman tiedon mukaan maksuhäiriöisten henkilöiden määrä kasvaa nopeasti nimenomaan yli 65-vuotiaiden ryhmässä. Lähes 34 500 yli 65-vuotiaalla oli maksuhäiriömerkintä ja määrä oli kasvanut edellisvuodesta yhdeksällä prosentilla.

Hallituksen esityksen tavoitteena on vähentää ylivelkaantumisesta aiheutuvia ongelmia ja jatkaa jo voimassa olevaan väliaikaislakia. Laki vastaisi pääosin sisällöltään kuluttajansuojalain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia 512/2020, jonka voimassaolo päättyy 31.12.2020.

EKL kannattaa lain jatkamista, sen tavoitetta. Alemmalla korkokotolla luotonantajat joutuvat oikeasti tarkastelemaan luotonottajan maksukykyä ja luotottamaan vain sellaisia kuluttajia, joiden osalta luottoriski ei ole liian suuri. Eli toimimaan vastuullisesti siten, ettei lainoja myönnetä ihmisille, joiden maksukyky ei oikeasti sallisi lainan takaisinmaksua.

Holtitonta luotonantoa ei tule mahdollistaa korkealla korkoprosentilla. Nähdäksemme aiemmin luottoja myönnettiin liian helposti, mikä osaltaan johti kotitalouksien ylivelkaantumiseen ja kasvaneeseen maksuhäiriömerkintöjen määrään. Kaikki keinot, joilla voidaan puuttua tähän ongelmaan ovat tarpeellisia. Väliaikaisen lain jatkamisella voidaan osaltaan helpottaa pienituloisten asemaa, mutta se ei yksinään tietenkään ratkaise koko ongelmaa.

Kuluttajaluottojen ja luotonvälittäjien omien palvelujen markkinoinnissa väliaikaisen sääntelyn voimassaoloaikana ilmenneiden ongelmien vuoksi väliaikaista sääntelyä ehdotetaan nyt täydennettäväksi nykyistä laajemmalla koron nousemista koskevalla varoitusvelvollisuudella. Tällä on tarkoituksena estää mainonta, jossa tilapäistä korkokattoa käytetään markkinointikeinona jättämällä mainitsematta, että korkokatto on vain väliaikainen ja että korko saattaa nousta merkittävästikin lain voimassaolon päättymisen jälkeen. EKL pitää lisäystä erittäin tärkeänä ja kannattaa lain täydentämistä tältä osin.

Esityksessä ehdotetaan myös jatkettavaksi tilapäisesti kuluttajaluottojen ja luotonvälittäjien tarjoamien palvelujen suoramarkkinointikieltoa. Tältä osin tarkoituksena on estää se, että markkinointia kohdistettaisiin päällekkävin keinoin suoraan kuluttajiin, jotka ovat koronavirustilanteen johdosta taloudellisissa vaikeuksissa.

Suoramarkkinointia kohdennetaan suoraan niihin, jotka ovat jo aiemmin joutuneet turvautumaan korkeakorkoiseen luottoon ja ovat siten alttiita taloudellisten vaikeuksien nopeaan korjaamiseen uudella luotolla. Tämä uhka kohdistuu erityisesti pienituloisiin ja altistaa ongelmien syvenemiselle. Saamamme palautteen mukaan ikäihmiset kokevat edellä mainitun kaltaisen päällekkäyksen markkinoinnin usein hyvin ahdistavaksi. EKL pitääkin erinomaisena väliaikaislain jatkamista myös tältä osin. Mielestämme tämän väliaikaisen rajoituksen lisäksi kaikkea kuluttajaluottojen markkinointia tulee tarkastella kriittisesti tarkemmin myöhemmässä vaiheessa. Hallitusohjelmassakin kiinnitetään huomiota myös kuluttajaluottojen aggressiiviseen markkinointiin ja sitä halutaan hillitä.

Taloudellisissa ongelmissa painiville tulisi olla tarjolla talous- ja velkaneuvontaa helposti sekä muita vaihtoehtoja lainan saamiselle kuin korkeakorkoiset luotot. Kuntien tarjoama sosiaalinen luototus tulisi valtakunnallistaa ja saattaa siten kaikkien pienituloisten saataville tasapuolisesti. Näin toteutettaisiin myös hallitusohjelman kirjauksia, joiden mukaan hallitus toimii tehokkaasti ylivelkaantumisen ja siihen liittyvien ongelmien vähentämiseksi ja parantaa talous- ja

velkaneuvonnan saatavuutta. Tärkeää on myös kansalaisten talousosaamisen ja talouden hallinnan parantaminen kaikissa ikäryhmissä.

Helsingissä 16.11.2020

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

Timo Kokko
toiminnanjohtaja

Kokko Timo
Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry